

GRATISPRINSIPPET UTENOM SKOLETID

Anbefalte retningslinjer for klasseturer, aktiviteter, og gaver i regi av klassekontakter og foreldre

Ifølge opplæringsloven § 2-5 har alle elever i grunnskolen rett til gratis undervisning. Gratisprinsippet gjelder for alt som finner sted i skoletid eller deler av skoletiden, og som er arrangert av skolen, inkludert turer og aktiviteter.

Dersom aktiviteter eller turer avvikles utenfor skoletid, gjelder ikke gratisprinsippet. I utgangspunktet står foreldrerepresentanter dermed fritt til å gjennomføre aktiviteter og klasseturer (utenfor skoletid) uten å måtte ta hensyn til kostnad for hver enkelt elev/familie. Det er derfor viktig at FAU tar stilling til dette selv, og gjerne lager noen regler som gjelder for aktiviteter, turer og gaver på sin skole. Her kommer KFU i Stavanger med noen anbefalinger som kan anvendes.

Grunnen til at vi anser dette som et viktig fokus, er flere:

- **Sikrer økonomisk likhet og inkludering**
Forutsetninger for økonomisk deltakelse kan variere veldig i en klasse, og aktiviteter og turer som koster penger kan resultere i at noen elever ikke har mulighet til å delta. Dette må vi unngå: hovedmålet er at alle skal være inkludert, og at klassemiljøet, aktiviteter og turer er for alle.
- **Sosialt samhold og fellesskap**
Når alle elever har mulighet til å delta uavhengig av deres økonomiske situasjon, stryker det klassens fellesskap og samhold. Alle elever får like muligheter til å delta i viktige sosiale og læringsmessige opplevelser, noe som kan være avgjørende for trivsel og klassemiljøet.
- **Stress og belastning for familier**
Høye kostnader knyttet til skoleturer kan legge unødig stress og belastning på familier med begrensede økonomiske ressurser. Dette kan føre til at foreldre føler seg presset til å bruke penger de egentlig ikke har råd til. Dette gjelder også dugnadsbaserte tiltak, i form av bruk av tid og andre ressurser.

Klasseturer

Turer, spesielt, vil ofte ha en kostnadsramme som krever omfattende dugnadsinnsats. Kommunikasjon vil gå på plattformer som assosieres med skole, og det er derfor utfordrende å tydeliggjøre hvilke turer som er klasseturer i privat regi, og andre skolerelaterte turer.

I Stavanger skolen arrangeres det leirskole for elevene på 9.trinn. Denne er gratis for elevene, den foregår i skoletiden, og den er knyttet opp mot lærerplanen. Lærere er med på turen.

I og med at det arrangeres klassetur i regi av skolen, samt for å dempe økonomisk press og utenforskap, er det en **anbefaling fra KFU at man avstår fra å arrangere klasseturer som er kostbare og/eller krever omfattende dugnadsaktivitet.**

I de tilfeller der klassekontakter likevel velger å avvikle tur i elevens fritid, anbefaler KFU følgende retningslinjer:

- Tenk over hva målet med turen er: er det for å bygge fellesskap? For å bygge klassemiljø? For å bli bedre kjent? Hva slags tur treffer målet best?
- Forsøk å finne billige alternativer! En natt i telt ved en speiderhytte kan være hyggelig og sosialt, og kanskje mer samlende for elevene enn en storby-tur vil være. Oppmuntre til å låne utstyr av hverandre, og sjekk mulighet på frilageret.
- Klassekontakter og foreldrerepresentanter kan arrangere dugnad for å samle inn penger til klassekasse. Det er en forutsetning at det går tydelig fram at dugnaden er frivillig.
- Vær tydelig i kommunikasjonen at dette er en tur utenom skolen. Ikke bruk Vigilo for å dele informasjon om dette.
- Bruk en kommunikasjonsform alle forstår (språk).
- Ideelt sett bør dugnad være begrenset til et format der elevene selv står for arbeidsinnsatsen.
- Kronerulling i foreldregruppen er lov. Det må da komme tydelig fram at det er frivillig å bidra, og den må gjennomføres på en måte som ikke gir andre enn klassekontakter innsyn i innbetalinger. Minner om at klassekontakter har taushetsplikt.
- Ved klasseseture må prisen være tilpasset klassekasse. Det skal ikke samles inn egenandel, men man kan hente inn midler til mat og aktiviteter i en størrelsesorden man kan regne med at et barn/ungdom ellers ville brukt hjemme utover den tiden turen finner sted.
- Klasseseturer skal foregå utenom skoletid, dvs. at man tidligst kan legge avreise til klokken 15.30 fredag ettermiddag. Skolereglene tillater ikke noe fri i forbindelse med egenorganiserte klasseseturer.

Aktiviteter

Å arrangere sosiale samlinger utenom skolen, med både elever og foreldre, har en positiv påvirkning på klassemiljøet, trivselen og læringsevnen til elevene. Det er noe vi absolutt anbefaler. Vær likevel obs på at aktivitetene bør være gratis, slik at alle kan delta på lik linje. Det er mange lavterskel aktiviteter og samlinger man kan gjennomføre som ikke koster noe særlig. På nettsiden til KFU (www.minskolekfu.no) finner du en liste over forslag til slike aktiviteter.

Gaver

Å gi sommergave og julegave til kontaktlærer og eventuelle hjelpelærere i klassen, er en hyggelig gest. Gaver bør være i moderat verdi for å sikre at det ikke oppstår ubehagelige situasjoner for noen foreldre eller lærere, og vi anbefaler at FAU på hver skole setter opp noen retningslinjer som foreldre må forholde seg til. Det kan for eksempel se ut som følger:

- Verdigranse: Gaver til lærere bør ikke overstige 150-200kr.
- Koordinering: FAU eller klassekontakt koordinerer en felles gave til lærer og hjelpelær(e).
- Frivillighet: Gavegiving er helt frivillig, og ingen skal føre seg presset til å bidra økonomisk. Det er ikke viktig hvor pengene kommer fra, og gaven gis fra klassen/foreldregruppen som en helhet.
- Innsamling: Gaver betales med penger fra klassekassen. Det unngår innsamling til kun et spesielt formål, og man sikrer anonymitet/frivillighet i dette steget.

Klassekasse

Klassekasse kan være en fin måte å ha litt midler til ulik bruk for klassen, som for eksempel til samlinger, avslutninger, gaver til lærere, og aktiviteter. Dette er også et tema FAU på hver skole må sette opp retningslinjer for. Her er et forslag å ta utgangspunkt i:

Innsamling:

- Det er frivillig å gi til klassekassen. Klassekontakter har lov å be om penger til klassekassen, men det er frivillig å sette inn.
- Bidrag er anonyme i den grad det lar seg gjøre: klassekontakt/kasserer har taushetsplikt i forhold til antall og navn på bidrag.
- Det skal ikke arrangeres dugnadsarbeid som krever at familier må legge ut for varer, som f.eks. salg av dopapir, kluter, sokker eller andre produkter.

Bruk:

- Elevene, læring og det sosiale samholdet skal stå i fokus ved bruk av midler fra klassekassen.
- Utbetalinger fra klassekassen skal brukes til formål som kommer alle elever i klassen til gode, også nye som ikke har bidratt, uavhengig av hvem som har betalt inn.
- Utbetalinger må avtales på forhånd blant foreldrene i klassen.